

บทที่ 20

เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก

เค้าโครงเรื่อง

1. วัฏจักรทางด้านเศรษฐกิจ
2. การเก็บกำไรในตลาดหุ้น
3. เศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่
 - 3.1 ความพยายามเริ่มแรกที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจตกต่ำ
 - 3.2 เศรษฐกิจตกต่ำและแนวความคิดทางเศรษฐกิจ
 - 3.3 ปฏิกริยาทางการเมือง

สาระสำคัญ

1. วัฏจักรทางด้านเศรษฐกิจจะมีเกิดในช่วงระยะเวลา 10 ปี มีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ การตกต่ำ การฟื้นตัว และการเจริญมั่งคั่ง เป็นระยะ ๆ ในประวัติศาสตร์ของโลกทุนนิยมสหัสวรรษ อเมริกาเป็นเวลาบันศตวรรษ
2. การเก็บกำไรในตลาดหุ้น เป็นลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นในระยะเศรษฐกิจรุ่งเรืองตั้งแต่ ค.ศ. 1920 การซื้อหุ้นขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง บริษัทธุรกิจจะเพิ่มหุ้นหรือพันธบัตรเมื่อต้องการเพิ่มทุน แต่ในระยะนี้ การออกหุ้นใหม่เป็นเรื่องของ การเก็บกำไรจากการซื้อขายหุ้นใหม่ มีลักษณะคล้ายกับการพนัน ทำให้เศรษฐกิจไม่มั่นคง
3. เศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่เกิดจากตลาดหุ้นปั่นป่วน เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1929 ราคาหุ้นตกต่ำอย่างมาก มีผลต่อเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ อย่างมาก เช่น ธุรกิจล้มละลาย การว่างงานเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดความพยายามที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจตกต่ำ แนวความคิดทางเศรษฐกิจและปฏิกริยาทางการเมือง

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาบทที่ 20 แล้ว ผู้ศึกษามารถ

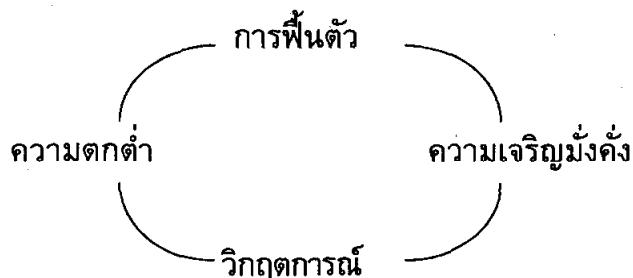
1. อธิบายและเข้าใจวัฏจักรทางด้านเศรษฐกิจได้
2. อธิบายและเข้าใจเรื่องการเก็บกำไรในตลาดหุ้นได้
3. อธิบายและเข้าใจเศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่ได้

ความนำ

เมื่อเกิดวิกฤตการณ์สำคัญไม่ว่าจะเป็นทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ ย่อมจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่ใน ค.ศ.1929 มีผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของชาติอย่างมาก จนกระทั่งรัฐบาลต้องเข้ามามีบทบาทและควบคุมเศรษฐกิจ

1. วัฏจักรทางด้านเศรษฐกิจ

มีหลายคนเชื่อกันว่าช่วง 10 ปี ของ ค.ศ.1920 เป็นระยะเริ่มต้นของการสิ้นสุดสมัยแห่งความมั่งคั่ง และเป็นระยะที่ใกล้กับสมัยเศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา ความตกต่ำทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ใหม่ แต่ได้เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา เช่นเดียวกับที่ได้เกิดขึ้นในส่วนอื่น ๆ ของโลกทุนนิยม ความจริงแล้ว ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา อาจจะศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับความรุ่งเรืองและตกต่ำของเศรษฐกิจ วัฏจักรแห่งการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจได้แก่ ค.ศ.1819, ค.ศ. 1837, ค.ศ.1857, ค.ศ. 1873, ค.ศ. 1903, ค.ศ. 1913, ค.ศ. 1920 และ ค.ศ. 1929 ดับเบิลยูซี มิทเชล (W.C.Mitchell) นักเขียนทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญกล่าวว่า “ทัศนคติสมัยใหม่” กล่าวถึงวัฏจักรทางธุรกิจว่า วิกฤตการณ์เกิดขึ้นหลังจากความตกต่ำทางเศรษฐกิจ ต่อมาก็มีความฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ มีความเจริญมั่งคั่ง และเกิดวิกฤตการณ์ใหม่อีกรอบหนึ่ง วัฏจักรเช่นนี้เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลานับศตวรรษ”¹

¹ W.C.Mitchell, Business Cycles and Unemployment, p. 5.

วัฏจักรทางธุรกิจ

เมื่อมองย้อนถึงสาเหตุความวุ่นวายทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาในแต่ละครั้ง จะสามารถกำหนดคุณลักษณะของประเทศได้ จะเห็นได้ว่าในเกือบทุกครั้ง ความตกต่ำทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นหลังจากการขยายตัวมากเกินไปของความส่วนกลางด้านการคุณภาพและการเติบโตในที่ดิน เช่น ความวุ่นวายทางเศรษฐกิจ ค.ศ. 1837 เกิดหลังจากการตื้นตัวทางด้านการชุดคลอง ความวุ่นวายทางเศรษฐกิจ ค.ศ. 1857, ค.ศ. 1873 และ ค.ศ. 1893 เกิดขึ้นเนื่องจากการขยายตัวในการก่อสร้างทางรถไฟมากเกินไป ความตกต่ำทางเศรษฐกิจ ค.ศ. 1930 เกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มจำนวนรถยนต์และการสร้างถนนมากเกินไป เมื่อที่ดินสาธารณะมีเพียงพอสำหรับการเติบโตจะเป็นตัวกำหนดความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี หลังจากมีการเข้าครอบครองดินแดนเหล่านั้นแล้ว กิจการนายหน้า (real estate) การซื้อขายที่ดินภายในเมือง และการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนจะเริ่มเดินโดยรวดเร็วในช่วง ค.ศ. 1920

สาเหตุสำคัญ ๆ ของวัฏจักรแห่งความเจริญมั่งคั่งและความตกต่ำทางเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกาจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน แต่รายละเอียดจะแตกต่างกัน “ประวัติศาสตร์ไม่เคยซ้ำรอยในรายละเอียด” (history never repeats itself in detail) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความซับซ้อนทางเศรษฐกิจจะมีสาเหตุหลายประการเช่น การอุกสินเชื่อของธนาคารโครงสร้างของราดา การจำแนกรายได้ นักสังคมนิยมและความคิดของมาร์กกล่าวว่า มีสาเหตุมาจากทฤษฎีแรงงาน ขณะที่นักเศรษฐกิจชาวอเมริกันคือ มิทเชล กล่าวว่า “ผลกำไรเป็นจุดสำคัญของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของโลกธุรกิจ ตั้งนั้น ปัจจัยวิกฤตที่เกิดขึ้นก็เนื่องมาจากการผลกำไร”¹ สาเหตุของการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอาจจะเกิดได้จากหลายสาเหตุ แต่สาเหตุหนึ่งที่จะขาดไม่ได้คือ การขาดความมั่นคงทางสถานภาพ-เศรษฐกิจ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจตกต่ำ ค.ศ. 1929 ต่างก็พยายามหาสาเหตุที่เกิดและวิธีการแก้ไข หลายคนมีความเชื่อว่า การจำกัดที่ต้นเหตุจะช่วยแก้ไขปัญหาได้ เช่น ผู้ที่เชื่อว่าสาเหตุเกิดจากการให้สินเชื่อมากเกินไปก็จะแก้ไขด้วยการควบคุมระบบธนาคาร ผู้ที่ประเมินความไม่เป็นระเบียบของการเติบโต ก็จะดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนซื้อขายหุ้นอย่างระมัดระวัง ผู้ที่เน้นเรื่องอิทธิพลของผลกำไรก็จะระเบียบ

¹ Ibid.

เกี่ยวกับระบบกำไรและอื่น ๆ เป็นต้น นักเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปเชื่อว่าการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการการจัดระเบียบการแข่งขันและการออกกฎหมายทางสังคมอาจจะช่วยแก้ปัญหาได้ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีใช้อยู่ในค.ศ. 1929 จะล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ แต่ระบบบริหารงานของรูสเวลต์ หลังเดือนมีนาคม ค.ศ. 1933 ได้แก้ปัญหาด้วยวิธีการจัดระเบียบของการแข่งขันและใช้กฎหมายของสังคม

ช่วงสั้น ๆ หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 ค.ศ. 1920-1930 สหรัฐอเมริกามีความเจริญมั่งคั่งทางด้านอุตสาหกรรม พื้นฐานของความมั่งคั่งเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรม รถยนต์และการตั้นตัวในการสร้างถนน ลักษณะของการเจริญเติบโตของการสร้างเมืองใหญ่เป็นผลเนื่องมาจากการขาดแคลนบ้านเรือนที่ไม่ได้มีการพัฒนาเลยในสมัยสังคมใหม่เนื่องจากปัจจัยภายนอก เช่น อารมณ์และภาระทางการเมือง การปรับปรุงสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทั่วไปของโลก มีส่วนส่งเสริมให้สหรัฐอเมริกาก้าวเข้ามาสู่ความเจริญก้าวหน้า ในช่วงต้นกลางและตอนปลายของศตวรรษที่ 20 ความต้องการสิ่งของขยายวงกว้างมากขึ้น ประชาชนมีความต้องการสิ่งของใหม่ ๆ เช่น วิทยุและอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับอาคารบ้านเรือน การค้ามีความสมดุลย์กัน เนื่องจากการมีทองคำมากมาย การขยายตัวของสินเชื่อและการพัฒนาการค้า มีการให้ยุโรปและสหรัฐอเมริกากู้ยืมเงินจำนวนมากจากเอกชนและส่วนใหญ่ก็นำมาใช้ในสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจจะอยู่ในระยะรุ่งเรือง แต่อุตสาหกรรมบางอย่าง เช่น การทำเหมืองถ่านหิน การทอผ้า การต่อเรือ อุปกรณ์เพื่อกิจกรรมไฟ และอุตสาหกรรมเครื่องหนัง ไม่ประสบความสำเร็จในการฟื้นตัวหลังจากเศรษฐกิจตกต่ำหลังสงครามโลก นอกจากนี้ เกิดความล้มเหลวทางด้านเกษตรกรรมด้วย เนื่องจากการผลิตมากเกินไประหว่างสงคราม การเกิดของผลเมืองเดิบโตข้ามกัน แนวความคิดการลดและจำกัดอำนาจของคนอเมริกันการเพิ่มการแข่งขันจากต่างประเทศและการพัฒนาความรู้สึกชาตินิยมในยุโรป เป็นปัจจัยสำคัญในความล้มเหลวทางเกษตรกรรมของสหรัฐอเมริกา แต่เดิมนั้นการเกษตรกรรมมีบทบาทสำคัญ เพราะว่า สหรัฐอเมริกาเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของประชาชนชาวยุโรปที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สหรัฐอเมริกามีสินค้าเกษตรกรรมไว้สำหรับแลกเปลี่ยนกับยุโรปเพื่อได้เงินทุนสำหรับการพัฒนาประเทศ แต่หลังจากสิ้นสุดสงครามโลก ประเทศอื่น ๆ ได้ฟื้นตัวจากสิ้นสุดสงครามจึงได้ส่งสินค้าเกษตรกรรมไปขายยังยุโรป

มากขึ้น และขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนฐานะจากประเทศลูกหนี้เป็นประเทศเจ้าหนี้ และการอุตสาหกรรมสหรัฐอเมริกามิจำเป็นต้องพึ่งพาเงินกู้จากต่างประเทศอีกต่อไป

ในกิจการอุตสาหกรรมบางประเภท เช่น การทำเหมือง รถไฟ และเกษตรกรรม จำนวนคนทำงานลดน้อยลง มีผู้คำนวณว่าในสมัยแห่งความรุ่งเรือง จำนวนคนทำงานบังคับมีเป็นจำนวนมากถึง 1.5 ล้านคน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ไม่มีการเพิ่มจำนวนคนทำงานให้สัมพันธ์กับการเพิ่มอุปกรณ์การลงทุน การล้มเหลวในเรื่องนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก “การวางแผนตามวิธีการทางเทคโนโลยี” ซึ่งเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยปฏิวัติอุตสาหกรรม แต่ก็ไม่มีผลร้ายแรงเท่ากับสมัยสังคมโลกครั้งที่ 1 สภาวะภายในประเทศยังคงเกิดเศรษฐกิจตกต่ำอันเนื่องมาจากการขยายตัวมากเกินไป ประกอบกับการจำแนกผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมในทางที่ผิด ซึ่งมีส่วนทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจผิดแบบแผน ในขณะนี้ สถานการณ์ภายในประเทศอ่อนแอลงอย่างรุนแรง เศรษฐกิจของนานาประเทศก็ยังช่วยส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำรุนแรงยิ่งขึ้น การที่สินค้ายุโรปถูกกีดกันไม่ให้เข้ามาขายในสหรัฐอเมริกาเนื่องจากกฎหมายภาษีศุลกากรของสหรัฐอเมริกาทำให้ยุโรปไม่สามารถจะจ่ายเงินกู้ยืมสหรัฐอเมริกาได้ ไม่ว่าจะเป็นในรูปของทองคำหรือวัสดุอุปกรณ์ผลิตผลต่าง ๆ นอกจากนี้เนื่องจากลักษณะนิยมที่ได้รับการส่งเสริมจากสังคมทำให้ยุโรปออกกฎหมายภาษีศุลกากรโดยทั่วไป ความยุ่งยากทางเศรษฐกิจในยุโรปมีผลทำให้เกิดความไม่แนนอนทางการเมือง สร้างความไม่มั่นคงทางการเงินของนานาประเทศซึ่งเหตุการณ์ทั้งหมดทำให้เศรษฐกิจของโลกไม่มั่นคงด้วย

กิจกรรมการเรียนที่ 1

ให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในแต่ละช่วงปีของสหรัฐอเมริกา

2. การเก็บกำไรในตลาดหุ้น

การเพิ่มการเก็บกำไรในตลาดหุ้นเป็นลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นในระยะเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง มีเหตุผลหลายประการของการเก็บกำไรในระยะ 10 ปี ตั้งแต่ ค.ศ.1920 อุตสาหกรรมและธุรกิจสหรัฐอเมริกาในส่วนต่าง ๆ เจริญรุ่งเรืองมาก ความมั่งคั่งของชาติ

และรายได้ที่แท้จริงของคนจำนวนมากเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลสะท้อนถึงคุณค่าของความมั่นคงทางการเงินและด้านต่าง ๆ ค่านงานและคนชั้นกลางจำนวนนับล้าน ผู้ซึ่งไม่เคยสนใจในเรื่องพันธมิตรและหุ้นมาก่อนจนกระทั่งสมัยการให้กู้ยืมโดยเสรี (The Days of the Liberty Loans) สมัยที่มีการเรียกร้องให้ค่านงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของหุ้นด้วย ทำให้ค่านงานเริ่มสนใจครั้งนี้จะคึกคักเรื่องตลาดหุ้น ตั้งแต่คุณค่าของกิจการอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น และการเติบโตครั้งนี้สะท้อนถึงราคาของหุ้น ดังนั้นการซื้อหุ้นส่วนใหญ่จะหมายถึงกำไร นอกจากนี้การติดตามผู้ดูแลการลงทุนจำนวนมาก การมีผู้เชี่ยวชาญทางการเงินกำไรในตลาดหุ้น มีผลทำให้จำนวนประชาชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เข้ามาสู่วงการซื้อขายและเลิกเปลี่ยนหุ้นประเภทต่าง ๆ

ถึงแม้ว่าผู้ซื้อหุ้นรายใหม่หลายคนคิดว่าเป็นการลงทุนมากกว่าเป็นการพนัน แต่ผลที่เกิดจากความมั่นคงของราคางานค้าเหมือนกัน การหลงไหลของผู้ซื้อรายใหม่จำนวนนับพัน ๆ ที่มีความต้องการซื้อหุ้นทำให้ราคากองเพิ่มสูงขึ้น 约瑟夫 โซล (George Soule) นักเศรษฐกิจคนสำคัญกล่าวว่า “ทฤษฎีที่เคยปฏิบัติกันคือ บริษัทธุรกิจจะเพิ่มหุ้นหรือพันธบัตรก็เมื่อต้องการเพิ่มทุน แต่ในระยะนี้การออกหุ้นใหม่คล้ายกับส่วนหนึ่งของฟองสบู่ที่ไม่มีความมั่นคง เพราะต้องการกำไรงามจากการซื้อขายหุ้นใหม่”¹

กิจการอุตสาหกรรม สารภูมิป์โภค รถไฟและธนาคาร ได้ออกหุ้นใหม่และจำนวนลูกหุ้นมากเพื่อสนองความต้องการซื้อของประชาชนที่จะซื้อได้สะดวก ในระหว่างวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1925 ถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1929 จำนวนหุ้นที่ซื้อขายในตลาดหุ้นนิวยอร์กได้เพิ่มจาก 443,449,000 เหรียญ เป็นมากกว่า 1,000,000,000 เหรียญ การได้เงินมาคล่องจากการเงินกำไรในการซื้อหุ้น ทำให้ราคากองเพิ่มสูงมากขึ้น จนกระทั่งผู้เก็บกำไรพูดถึงราคากองหุ้นที่แท้จริงน้อยมากและคิดถึงแต่การเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ของหุ้น ราคากองหุ้นขายสูงกว่าราคามีประมาณ 3-20 เท่า คนจำนวนนับพันเลิกสนใจธุรกิจที่ตนทำอยู่ก่อน เพราะหันมาสนใจในการเก็บกำไรหุ้น ราคากองหุ้นได้กลับเป็นหัวข้อสำคัญของการสนทนาในวงธุรกิจและสังคมทั่วไป ในระยะแรก ๆ มีการขายหุ้นจำนวนนับล้านหุ้น ใน ค.ศ. 1929 มีการซื้อขายหุ้น 4,000,000 เหรียญ ในระยะเวลา 122 วัน

¹ George Soule, Prosperity Decade, p. 304.

และต่อมาภายใน 37 วัน มีการซื้อขายหุ้นถึง 5,000,000 เหรียญ การเก็บกำไรในการซื้อขายหุ้นเป็นไปอย่างบ้าคลั่ง ซึ่งไม่เหมือนกับพฤติกรรมสมัยก่อน ๆ

เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น ผู้นำทางธุรกิจและการเงินไม่อาจจะคาดคะเนผลที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ผู้มองเหตุการณ์ในด้านดี กล่าวว่า ประเทศก้าวเข้าสู่สมัยแห่งความเจริญมั่งคั่งอย่างไม่มีวันสิ้นสุดและราคากุ้นจะอยู่ในระดับสูงอย่างถาวรสอดไป ขณะเดียวกับรัฐบาลเริ่มวิตกกังวลเรื่องตลาดหุ้น แต่ก็สายเกินไปแล้ว คณะกรรมการกลาง (The Federal Reserve Board) ได้ออกคำเตือนเกี่ยวกับการซื้อขายด้วยเงินกู้ของบริษัทในต้น ค.ศ.1929 และในเดือนกุมภาพันธ์ ได้มีการเพิ่มอัตราส่วนลดของดอกเบี้ย แม้แต่ตัวแทนซื้อขายหุ้นก็ได้เพิ่มค่านายหน้าขึ้นเป็นร้อยละ 50 แต่การควบคุมต่าง ๆ เหล่านี้ไม่เป็นผลสำเร็จ จนกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์ของตลาดหุ้น จุดร้ายแรงของตลาดหุ้นเกิดขึ้นในวันที่ 29 ตุลาคม ค.ศ.1929

ตลาดหุ้นเปิดเมื่อเวลา 10 นาฬิกาของเช้าวันอังคาร หุ้นจำนวนมากจากทั้งตัวแทนขนาดเล็กและตัวแทนขนาดใหญ่ได้เทหุ้นมาขายในตลาด ตัวแทนแต่ละแห่งต่างก็ยังกันขายหุ้นไม่มีคริตแม้แต่จะซื้อ ตลาดซื้อขายหุ้นเริ่มปั่นป่วนวุ่นวาย เพียงครึ่งชั่วโมงของการเปิดตลาดมีการขายหุ้นประมาณ 3 ล้านเหรียญ เมื่อเวลา 12 นาฬิกามีการขายหุ้นเป็นจำนวนถึง 8 ล้านเหรียญ เวลาบ่ายโมงครึ่งมีการขายหุ้นเป็นจำนวน 12 ล้านเหรียญ และเมื่อตลาดปิดปรากฏว่ามีการซื้อขายหุ้นในวันนั้นอย่างบ้าคลั่งเป็นจำนวนถึง 16,410,030 เหรียญ โดยอัตราเฉลี่ยทั่วไปหุ้นราคา 50 เหรียญ จะลดลงเป็นราคาเกือบ 40 เหรียญ¹

กิจกรรมการเรียนที่ 2

ให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับตลาดหุ้น การลงทุน การซื้อขาย และการได้รับผลตอบแทน

¹ F.L.Allen, Only Yesterday, pp. 333-4.

3. เศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่

ตลาดหุ้นปั่นป่วนเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1929 ราคากองหุ้นสูงมากกับลับลดต่ำอย่างมากเช่นกัน จากเดือนกันยายน ค.ศ. 1929 ถึงเดือนมกราคม ค.ศ. 1933 หุ้นอุตสาหกรรมจำนวน 30 แห่ง ได้ตกลงจากราคากองหุ้นละ 364.9 เหรียญ เป็น 62.7 เหรียญ หุ้นของกิจการสาธารณูปโภค 20 แห่ง ลดลงจากราคา 141.9 เหรียญ เป็น 28 เหรียญต่อหุ้น และหุ้นของกิจการตกไป 20 แห่ง ลดราคาจากหุ้นละ 180 เหรียญ เป็น 28.1 เหรียญ นอกจากนี้ผู้ถือหุ้นอื่น ๆ ก็ลดลงเช่นกัน ในที่สุดตลาดหุ้นราคากองต่ำถึงที่สุด คือเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1933 ราคากองหุ้นทั้งหมดลดลงถึงจำนวน 74,000,000,000 เหรียญ หรือเป็น 5 ใน 6 ส่วน ของเดือนกันยายน ค.ศ. 1929

ราคากองต่ำมีผลสะท้อนถึงกิจการธุรกิจด้านอื่น ๆ ด้วย มีจำนวนคนว่างงานเพิ่มขึ้น เดือนตุลาคม ค.ศ. 1930 มีคนว่างงานประมาณ 4,639,000 คน เดือนตุลาคม ค.ศ. 1931 คนว่างงานเพิ่มเป็น 7,778,000 คน เดือนตุลาคม ค.ศ. 1932 คนว่างงานเป็นจำนวน 11,586,000 คน และในต้น ค.ศ. 1933 มีคนว่างงานเป็นจำนวน 13,000,000 คน เมื่อเปรียบเทียบโดยประมาณแล้ว จะเห็นว่า ในระยะนี้มีคนว่างงานมากกว่า 48,000,000 คน ใน ค.ศ. 1919 จำนวนคนว่างงานเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีบุคคลในครอบครัวที่ต้องอยู่ในความดูแล ดังนั้นผลของการว่างงานจึงมีอิทธิพลต่อบุคคลจำนวนนับล้าน ใน ค.ศ. 1934 ได้มีการช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากแก่คนได้ประมาณ 17,000,000 คน

ผลิตผลของสิ่งต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับจำนวนการซื้อขายในตลาด เมื่อคนว่างงานไม่มีรายได้ จึงทำให้โรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจต่าง ๆ ต้องลดจำนวนลงเป็นสัดส่วนกัน ใน ค.ศ. 1932 ผลิตผลอุตสาหกรรมของชาติลดลงมากกว่าร้อยละ 47 ซึ่งต่ำกว่าระดับปกติ¹

สถานการณ์ทางด้านเกษตรกรรมแตกต่างไปจากอุตสาหกรรม ผลิตผลของพืชหลักโดยทั่วไปไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากเกินไปย่างรวดเร็ว แต่รายได้ของชาวนาลดลงอย่างรวดเร็ว ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำระหว่าง ค.ศ. 1923 และ ค.ศ. 1932 คุณค่าของผลิตผลลดลงร้อยละ 33 และรายได้ของชาวนาลดลงร้อยละ 59

¹ Leonard Ayres, The Economics of Recovery, p. 5.

สาเหตุการลดรายได้ของสินค้าเกษตรกรรมอาจจะเนื่องมาจาก

1. การลดจำนวนซื้อไม่เพียงเฉพาะตลาดสหรัฐอเมริกาแต่รวมถึงตลาดต่าง ๆ ทั่วโลก

2. หลัง ค.ศ. 1929 มีการหยุดชะงักการให้กู้เงินของสหรัฐอเมริกา ทำให้เงินทุนสำหรับซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศลดลง

3. มีการเก็บเงินพريเมียมดอลลาร์ ในการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้มีการซื้อสินค้าอเมริกันลดลง

4.นโยบายเก็บภาษีศุลกากรสูงของสหรัฐอเมริกา

การเกิดภาวะเศรษฐกิจปั่นป่วนในสหรัฐอเมริกามีผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของยุโรปด้วย ซึ่งมีผลทำให้เกิดการปั่นป่วนทางกิจการธนาคารในเยอรมันและออสเตรียด้วย ใน ค.ศ. 1931 เยอรมันไม่อาจจะใช้หนี้ส่งคืนได้ ประธานาธิบดีฮูเวอร์แห่งสหรัฐอเมริกา ต้องการที่จะระงับไม่ให้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเพิ่มมากขึ้น จึงได้ทำความตกลงให้หยุดการชำระหนี้ต่างประเทศ และการชดใช้ค่าปฏิกรรมส่งคืนชั่วคราวในระยะนี้ ต่อจากนั้นอังกฤษได้ยกเลิกมาตรฐานทองคำสำหรับการกำหนดกราฟเงินหมุนเวียน ซึ่งประเทศอื่น ๆ ในยุโรปได้อีกบัดด้วย วิธีการเช่นนี้ก่อให้เกิดผล-ประโยชน์ชั่วคราวในการค้าระหว่างประเทศ

ความเสียหายที่เกิดจากเศรษฐกิจตกต่ำ ค.ศ. 1929 ออเร (Ayres) กล่าวว่า “เศรษฐกิจตกต่ำครั้งนี้มีความรุนแรงมากกว่าเศรษฐกิจตกต่ำครั้งอื่น ๆ รวมถึง 20 ครั้งที่ประเทศสหราชอาณาจักรเคยประสบมาแล้วตั้งแต่ ค.ศ. 1790”¹

3.1 ความพยายามเริ่มแรกที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจตกต่ำ

เศรษฐกิจตกต่ำเกิดขึ้นหลังจากตลาดหุ้นปั่นป่วนเมื่อ ค.ศ. 1929 เศรษฐกิจตกต่ำครั้งนี้ไม่ใช่เป็นการร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ก็เป็นครั้งแรกที่รัฐบาลกลางเข้ามามีส่วนพยุงสถานการณ์ไม่ให้เลวร้ายมากเกินไป ในระหว่างความปั่นป่วนระยะแรก รัฐบาลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อย รัฐบาลเพียงแต่รักษาชื่อเสียงเครดิตของตนไว้เท่านั้น และรอดูเหตุการณ์จนกระทั่งสถานการณ์รุนแรงเพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงได้ยืนมือเข้ามาเกี่ยวข้อง เริ่มแรกที่รัฐบาลไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว เพราะไม่ทราบว่าจะจัดการ

¹ Ibid

อย่างไรต่อสถานการณ์ หรืออาจจะเป็น เพราะในสมัยนั้นเศรษฐกิจยังใช้ทฤษฎีเสรีนิยม ซึ่งรัฐบาลไม่มีบทบาทเข้ามายุ่งเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ อาจกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจตกต่ำครั้งนี้ มีส่วนเร่งรัดให้มีการแก้กฎหมาย

คติรัฐบาลของสูเวอร์ได้ฝ่าดูลัทธิเสรีนิยมอย่างใกล้ชิดและประกาศว่าเป็น “ลัทธิปัจเจกชนนิยมที่ไม่สมบูรณ์” (Rugged individualism)¹ และพยายามแก้ไขสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ประธานาธิบดีสูเวอร์เป็นผู้ริเริ่ม เพราะหลังจากตลาดหุ้นตกต่ำในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1929 ประธานาธิบดีได้เรียกประชุมผู้นำต่าง ๆ ทางด้านกิจกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรม ผู้นำแรงงาน กิจการก่อสร้าง กิจการสาธารณูปโภคและกลุ่มเกษตรกรรม วัดถุประสงค์ของการประชุมเพื่อที่จะให้วางการธุรกิjmั่นคงด้วยการคงอยู่ของกิจกรรมทางธุรกิจและค่าจ้างแรงงานคงเดิม ประธานาธิบดีสูเวอร์ได้กระตุ้นให้ธุรกิจเอกชนตลอดจนธุรกิจของรัฐและของเมือง ช่วยทำให้สถานการณ์ดีขึ้นด้วยการเพิ่มห้องโถงไว้ซึ่งโครงการก่อสร้างที่กำหนดไว้แต่เดิม นอกจากนี้ประธานาธิบดีสูเวอร์ได้กระตุ้นเดือนในรัฐสภาด้วย รัฐสภาได้ตอบสนองด้วยการจัดให้มีงานสาธารณะหลายประเภทขึ้น เดือนธันวาคม ค.ศ. 1929 ประธานาธิบดีสูเวอร์ได้ออร์องให้รัฐสภาพลดอัตราภาษีเงินได้ให้น้อยลง เพื่อช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น ซึ่งรัฐสภาพได้ตอบสนองเช่นกัน

กฎหมายการตลาดเกษตรกรรมได้ออกมาเป็นเวลา 4 เดือน ก่อนที่ตลาดหุ้นจะตกต่ำ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะเพิ่มราคាលผลผลิตเกษตรกรรม ในต้น ค.ศ. 1930 ราคาน้ำอิฐที่แท้จริงของผลิตผลเกษตรกรรมสูงกว่าอัตราโดยเฉลี่ยของตลาดโลก เงินจำนวนเกือบห้าร้อยล้านเหรียญ ได้ถูกนำมาใช้ในการพยุงราคากลิตผลเกษตรกรรม แต่ปรากฏว่าผู้เสียภาษีชาวอเมริกันกลับไม่ได้อะไรตอบแทนเลย

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำยังคงดำเนินต่อไปจนถึงสมัยการแข่งขันเลือกตั้งประธานาธิบดีใหม่ ดังนั้นรัฐบาลของประธานาธิบดีสูเวอร์พยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขเศรษฐกิจใหม่อีกครั้งหนึ่งใน ค.ศ. 1932 ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1932 รัฐสภาพได้ออกกฎหมายเพื่อนำเงินใหม่ (The Reconstruction Finance Corporation = RFC) มีเงินทุนประมาณ 500,000,000 เหรียญ มีอำนาจในการกู้เงินได้ 3 เท่าของจำนวน

¹ Faulkner, Ibid, p. 647.

ต้นทุนที่มีอยู่ โดยกู้เงินได้จากการ บรรษัทเงินทุน บริษัทก่อสร้างและให้กู้ยืม บริษัทประกัน บริษัทจำนำong และให้กู้ยืม บริษัทให้เงินเชื่อทางด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ ในเดือนกรกฎาคม จำนวนการกู้เงินของ RFC ได้เพิ่มเป็น 1,800,000,000 เหรียญ จึงมีอำนาจหน้าที่ในการทำกิจการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น RFC มีอำนาจที่จะให้บริษัทเอกชนรัฐ และประชาชนทั่วไปกู้เงินเพื่อดำเนินธุรกิจได้คล่องตัว เพื่อประโยชน์แก่ สาธารณรัฐ โครงการ RFC ดำเนินการได้คุณค่ามากที่สุดในคณะบริหารของสูเวอร์ที่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ต่อมาระบานาธิบดีรูสเวลต์ (Roosevelt) ได้ขยายโครงการนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น มีหลายคนวิจารณ์ว่าโครงการ RFC ทำหน้าที่ให้เครดิตแก่ผู้นำทางธนาคารและอุตสาหกรรม ซึ่งได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นผู้ไม่มีความสามารถทางเศรษฐกิจของชาติ อย่างไรก็ตาม มีความจริงที่พิสูจน์แล้วว่า โครงการ RFC ได้ช่วยเหลือกิจการธนาคาร กิจการรถไฟและบริษัทประกันภัยให้พ้นจากการล้มละลาย และผ่อนคลายความตึงเครียดของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำลงได้พอสมควร

3.2 เศรษฐกิจตกต่ำและแนวความคิดทางเศรษฐกิจ

เมื่อเกิดเศรษฐกิจตกต่ำเข่นนี้ มีหลายคนหันมาสนใจในระบบสังคมนิยมและระบบคอมมูนิสต์ มีผู้สังสัยว่า เมื่อระบบทุนนิยมล้มเหลวลงได้ยังไงเข่นนี้ อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจที่ต้องขึ้นอยู่กับผลผลิตเพื่อการใช้มากกว่าผลกำไร และเป็นระบบของสามารถมากกว่าเอกชนที่จะเป็นเจ้าของวิธีการผลิต การคุณภาพและธุรกิจการเงิน มีบุคคลหลายคนได้หันความสนใจมาศึกษาประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศเยอรมัน ซึ่งไม่มีการร่วงงาน และไม่มีเศรษฐกิจตกต่ำในประเทศที่มีการปกครองแบบที่ไม่ใช่ทุนนิยม มาตรฐานการครองชีพอาจจะต่ำ ประเทศอาจจะปกครองด้วยผู้เผด็จการ และเสรีภาพของบุคคลไม่เคยปรากฏ แต่มีผู้ย้ำว่าสภาพการณ์เข่นนี้จะดำเนินอยู่ชั่วคราว เพราะต่อไปไม่นานก็จะเกิดสภาพมาตรฐานการดำรงชีวิตสูง ประชาชนมีเสรีภาพส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบอาชีพหลายคนที่ประสบกับความลำบากจากเศรษฐกิจตกต่ำได้หันมาสนใจ “ลัทธิสังคมนิยมแบบวิทยาศาสตร์” (Scientific Socialism)

ในการแข่งขันเลือกตั้งประธานาธิบดี ค.ศ.1932 คะแนนของพวากสังคมนิยม ทั้งหมดมี 900,000 คะแนน แต่ความเข้มแข็งของพวากสังคมนิยมอยู่ที่ไม่นานก็ลดลงอย่างรวดเร็ว เพราะความพยายามของโครงการนิวดีลประสบผลสำเร็จในการนำความ

มั่งคั่งและปรับปรุงเศรษฐกิจมาสู่ระบบใหม่ พรร同胞มนิสต์ไม่เคยเป็นพรรคราษฎร์ จำนวนสมาชิกสูงสุดมีเพียง 75,000 คน ในปลาย ค.ศ.1930 และต้น ค.ศ.1940

แนวความคิดและทฤษฎีทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโครงการนิวดีลได้แก่ แนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์อังกฤษชื่อ จอห์น เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) มีเชือเดียวกันว่า ประมาณ ค.ศ.1930 เ肯ส์เป็นนักเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศมากกว่านักชาตินิยม เขายังคงความเชื่อว่ารัฐบาลควรเข้าเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศในนามจำเป็น ไม่ใช่แค่ ลักษณะนิยมแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะเดียวกัน เคนส์ได้สังเกตว่าโลกประสบความยุ่งยากจากเศรษฐกิจตกต่ำไม่สามารถแก้ไขได้โดยง่ายและโดยเร็ว เคนส์เสนอแนวความคิดที่เป็นหลักทางกล่าวว่า ถ้าให้ดอกเบี้ยเงินออมทรัพย์น้อย คนก็จะหันมาสนใจในการลงทุนมากกว่าการฝากธนาคาร ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการหมุนเวียนทางธุรกิจอีกครั้งหนึ่ง เ肯ส์กล่าวว่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่เงินออมทรัพย์จะลดน้อยในระหว่างเศรษฐกิจตกต่ำ และจะมีมากในระยะที่เศรษฐกิจเจริญมั่งคั่ง เ肯ส์กล่าวว่า การที่จะให้เศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้นอีกครั้ง รัฐบาลจะต้องช่วยเหลือในการสร้างอำนาจการซื้อขายการลดจำนวนคนว่างงาน และเป็นผู้นำในการลงทุนทางธุรกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้โครงการนิวดีลได้พยายามจัดทำเข่นกับเคนส์เป็นผู้เขียนแนวความคิดนี้ลงในหนังสือชื่อ ทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจ้างงาน การลงทุนและเงิน (The General Theory of Employment, Investment and Money) ใน ค.ศ.1936 และหนังสือเล่มนี้ได้กลายเป็นคัมภีร์ของนักเศรษฐศาสตร์นิวดีล¹

3.3 ปฏิกริยาทางการเมือง

เศรษฐกิจตกต่ำมีผลกระทบกระเทือนต่อการเมืองอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่เกิดเศรษฐกิจตกต่ำหลายครั้ง มีเพียงสมัยประธานาธิบดี เจมส์ มอนโร (James Monroe) ที่สามารถอดพันจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ อาจจะเป็นเพราะผลกระทบเมืองฝ่ายตรงข้ามไม่เข้มแข็งพอที่จะทำลายพรรครัฐบาลได้ ในสมัยประธานาธิบดีอูเวอร์ก์ เช่นเดียวกับประธานาธิบดีคนอื่น ๆ ที่ไม่สามารถอดพันจากเหตุวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ การแข่งขันการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา ค.ศ. 1930 พรรครีพับลิกันได้รับเสียงมากทั้งในส่วนกลางและส่วนสูง เช่นเดียวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดี ค.ศ.1932 ผู้ลงคะแนน

¹ Ibid., pp. 650-3.

เสียงส่วนใหญ่ได้รับการโฆษณาชวนเชื่อว่า ค่านะบริหารของประธานาธิบดีอูเวอร์ไม่ได้ดำเนินนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำได้ เพราะนโยบายที่ใช้อยู่มิ่งเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว ค่านะบริหารของประธานาธิบดีได้ทำงานแก้ไขปัญหาได้มากเช่นกัน คำวิจารณ์ที่มีต่ออูเวอร์ส่วนใหญ่จะกล่าวว่า “ทำน้อยเกินไปและสายเกินไป”¹

ถึงแม้ว่านโยบายหลักของ 2 พรรคร ในการแข่งขันเลือกตั้งประธานาธิบดี จะคล้ายคลึงกันคือ นโยบายจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ พรรครีพับลิกันและอูเวอร์พยายามโฆษณาว่าได้ประสบผลสำเร็จหลายประการในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติ อย่างปลอดภัย และถ้าเปลี่ยนรัฐบาลไปเป็นพรรครีพับลิกันแล้วจะยังคงความตกต่ำทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ผู้สมัครพรรครีพับลิกันคือ แฟรงคลิน ดี. รูสเวลต์ (Franklin D.Roosevelt) ได้เสนอโครงการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจหลายประการที่จะแก้ไขนโยบายต่าง ๆ เพื่อทำให้สถานการณ์ดีขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “นิวเดล” (New Deal) โครงการใหม่นี้เพียงพอแล้วสำหรับประชาชนที่จะลงคะแนนเสียงให้พรรครีพับลิกันได้รับชัยชนะไม่เฉพาะระดับชาติ แต่รวมถึงระดับรัฐ และระดับท้องถิ่นด้วย นับเป็นครั้งแรกตั้งแต่ ค.ศ. 1919 ที่พรรครีพับลิกันสามารถควบคุมประเทศได้ทั้งฝ่ายตุลาการและฝ่ายบริหาร ไม่ว่าโครงการนิวเดลจะเป็นอย่างไรในทางปฏิบัติ แต่ถ้าคณะกรรมการรัฐบาลใหม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติได้ ประชาชนก็ยินดีต้อนรับ

กิจกรรมการเรียนที่ 3

ให้นักศึกษาอธิบายถึงสาเหตุและผลของเศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่

สรุป

เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อตลาดหุ้นที่วอลล์สตรีท (Wall Street) ในนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เกิดการปั่นป่วน โดยเฉพาะวันที่ 29 ตุลาคม ค.ศ. 1929 มีการขายหุ้นมากเป็นประวัติการณ์ ทำให้ราคาหุ้นตกต่ำมาก นับว่าเป็นจุดเริ่มต้น

¹ Ibid., p. 653

ของเศรษฐกิจต่ำครั้งใหญ่ทั่วโลก กระทำบกพร่องเพื่อประโยชน์ของผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศอุดสาหกรรม มีการปิดโรงงานและการต่าง ๆ ทำให้เกิดการว่างงาน ก่อให้เกิดความเดือดร้อนอย่างมาก โดยไม่มีที่ทำว่าจะยุติในระยะเวลาสั้น ๆ รัฐบาลประธานาธิบดีฟูเวอร์ พยายามแก้ไขเหตุการณ์นี้ แต่ไม่ได้ผลมากนัก เพราะฟูเวอร์ยังเชื่อในระบบเสรีนิยมที่ว่ารัฐบาลควรจะเข้ามุ่งเกี่ยวกับการธุรกิจให้น้อยที่สุด ดังนั้นการเลือกตั้งประธานาธิบดี ค.ศ. 1932 มีผลให้ แฟรงคลิน ดี. รูสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt) แห่งพรรครีพับลิกัน เป็นเวลาร่วม 10 ปี

การประเมินผลท้ายบทที่ 20

1. จงอธิบายความหมายและความสำคัญของวัภจักรทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา
2. จงอธิบายสาเหตุและผลของเศรษฐกิจต่ำครั้งใหญ่ในสหรัฐอเมริกา